

Pravnik

2014

Razgovori

Intervju: sudac Mislav Kolakušić

U ovom Vam broju donosimo intervju sa sucem Trgovačkog suda u Zagrebu Mislavom Kolakušićem. U razgovoru se sudac Kolakušić prisjetio zašto je izabrao Pravni fakultet, objasnio svoju motivaciju da postane sucem i iznio kvalitete koje smatra potrebnima za obavljanje te funkcije, te se osvrnuo na probleme koji postoje u hrvatskom pravosuđu. Također smo dobili mišljenje o pitanju nedostatka prakse u obrazovanju, raspravili mogućnosti sudjelovanja kvalificiranih pravnih stručnjaka u donošenju zakona, te se dotakli u medijima često kritiziranog Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi.

1. Poštovani suče Kolakušiću, molimo Vas da se ukratko predstavite našim čitateljima.

Rođen sam u Zagrebu 1969. godine gdje sam pohađao osnovnu školu, Centar za upravu i pravosuđe te završio Pravni fakultet i položio pravosudni ispit.

Radno iskustvo prije imenovanja sucem Trgovačkog suda u Zagrebu 2011.g., stjecao sam kao poduzetnik od 1993. do 1997.g., na sudovima kao sudski vježbenik Trgovačkog suda u Zagrebu od 1998. do 2000.g, sudski savjetnik Trgovačkog suda u Zagrebu u 2000.g., sudski savjetnik Upravnog suda Republike Hrvatske 2001. do 2005.g te viši sudski savjetnik Upravnog suda Republike Hrvatske od 2005. do 2011.g.

2. Kada i kako ste se odlučili za Pravni fakultet? Je li vas privlačio još koji studij osim prava?

Osim prava u mladosti se razvila i velika sklonost prema arhitekturi, dizajnu i proizvodnji namještaja. Prilikom konačne odluke o izboru fakulteta koji će mi kasnije odrediti profesionalni život, najveću ulogu odigrao je broj ispita iz više matematike na arhitekturi za koje sam realno procijenio da ću ih izuzetno teško položiti kao i većina „rođenih“ pravnikâ bez posebnog smisla za matematiku.

3. Jeste li bili član neke udruge ili sudjelovali u aktivnostima na Fakultetu koje su Vas se posebno dojmile?

Za vrijeme studiranja nije bilo puno aktivnih udruga kao danas, niti je postojala svijest o njihovoj ulozi u društvu te se tada nisam uključivao u rad udruga. Kasnije sam spoznao da su udruge odličan instrument promicanja interesa pojedinaca sa zajedničkim interesima te sam s kolegicama s Upravnog suda RH 2006.g. osnovao Udrugu hrvatskih sudskih savjetnika i vježbenika koja i danas ulaže znatne napore na promicanju interesa sudskih savjetnika i vježbenika.

4. Pamтите li kakvu zanimljivu zgodu iz studentskih dana?

Ne bih isticao pojedine zgode i nezgode, ali svoje studentske dane u društvu prijatelja koji smo si uvijek pomagali, kako u pripremanju ispita tako i u drugim dijelovima studentskog života smatram jednim od najljepših razdoblja svog života.

5. Jeste li oduvijek željeli biti sudac?

Od ranog djetinjstva sam želio biti sudac trgovačkog suda, kasnije se razvio osjećaj važnosti upravnog sudovanja pa sam podjednako želio biti sudac oba suda. Nikada nisam ozbiljno razmišljao o bavljenju odvjetništvom ili nekim drugim pravnim poslom. Ljubav prema pravdi koju pokušavamo ostvariti kroz pravo, naslijedio sam od svog oca kojeg smatram vrsnim civilistom.

U svom nastojanju da jednog dana postanem sudac nisam odustajao niti kroz trinaestogodišnje razdoblje u kojem sam bio vježbenik, sudski savjetnik i viši sudski savjetnik u očekivanju raspisivanja natječaja za suca trgovačkog suda ili upravnog suda. Tijekom tog cijelog razdoblja imao sam neobičnu nesreću da čim bih se približio ispunjenju formalnih uvjeta za imenovanje sucem, Zakon o sudovima bi se promijenio i ponovno ne bih ispunjavao uvjete za imenovanjem ili natječaji ne bi bili raspisivani godinama. Smatram da ukoliko smo dovoljno uporni i ne odustajemo olako, možemo ostvariti vlastite snove.

6. Od 2011.g. obnašate funkciju suca Trgovačkog suda. Koje kvalitete smatrate presudnima za obavljanje te funkcije?

Hrabrost u donošenju odluka koje smatrate Ustavnim i zakonitim, odnosno kojima se ostvaruje svrha prava. Osnovna svrha prava je zadovoljenje osjećaja pravde i morala u našem društvu. Smatram neprihvatljivim izjave da pravo nije uvijek pravda. Nakon toga svakako dolazi širina znanja koje obuhvaća različita područja prava i određeno životno iskustvo. Ukoliko imate znanje, ali ne i hrabrosti i životnog iskustva, te usko gledate na primjenu prava neće biti u mogućnosti udovoljiti zahtjevima koji se stavljaju pred vas kao suca.

7. Jeste li ikada imali moralnih dvojbi prilikom suđenja ili donošenja presude? Smatrate li da ste ikada pogriješili u donošenju presude?

Moralnih dvojbi nikada nisam imao jer sam uvijek tumačio propise na način da nastojim udovoljiti vlastitoj interpretaciji pravde unutar postojećih ustavnih i zakonskih okvira u svakom pojedinom predmetu.

U potpunosti stojim iza svih svojih odluka koje sam donio kao sudac i zato se godinama zalažem za javnu objavu svih odluka svih sudova u RH. Ponekad vam se potkrade pokoja tehnička pogreška prilikom izrade odluka, ali takve pogreške je često jednostavno ispraviti.

8. Po vašem mišljenju kako napreduje reforma pravosuđa? Koje bi promjene Vi izvršili u pravosudnom sustavu?

Reformu pravosuđa tijekom cijelog svog profesionalnog života nisam vidio, ono što se javnosti predstavljaju kao reforme to uopće nisu. Poduža je lista reformi koje su potrebne u pravosuđu, ali ovom prilikom bih ukazao na najveći problem, a to je broj sudskih predmeta u RH.

Prema istraživanju CEPEJ Europske komisije 2012. za 2010.g. o stanju pravosuđa u Europi, broj profesionalnih sudaca na 100.000 stanovnika iznosi: Hrvatska 42,8, Finska 11,5, Slovenije 49,7 (+167 neprofesionalnih sudaca), Austrija 17,8, Njemačka 24,3 (+ 122 ne-

profesionalnih sudaca), Norveška 11 (+ 851 neprofesionalnih sudaca), Crna Gora 41,9, Srbija 33,7.

Broj građanskih i trgovačkih sporova na 100.000 stanovnika iznosi: Hrvatska 5.500, Finska 170, Slovenija 2.100, Austrija 500, Njemačka 1.000.

Primjerice, da bi hrvatski građanski i trgovački pravosudni sustav bio opterećen kao Finski trebao bi imati 580 predmeta na 100.000 stanovnika prema broju sudaca, umjesto sadašnjih 5.500, što je skoro deset puta više i to svake godine. U Hrvatskoj ima 1,75 puta više profesionalnih sudaca od Njemačke na 100.000 stanovnika, ali hrvatski suci moraju riješiti 5,5 puta više predmeta, pa je zaključak čiji su suci opterećeniji vrlo jednostavan te je nužno istovremenom primjenom svih mjera smanjiti broj sudskih predmeta u RH.

2006.-2102. prema podacima Ministarstva pravosuđa hrvatski sudovi su riješili 12.438.179 predmeta, prosječno je godišnje bilo neriješeno 882.641 predmeta. 2004.-2012. u radu je bilo prosječno 2.776.896 predmeta godišnje (2005. - 3.700.000 predmeta), RH je u tom razdoblju prosječno imala 1.909 sudaca, što znači da je svaki sudac u prosjeku riješio 930 predmeta godišnje. Općinski sudovi su u razdoblju 2010.-2012. prosječno riješili 970.000 predmeta godišnje.

Zapitajmo se postoji li pravosuđe koje je u mogućnosti biti brzo, pravedno i efikasno s tolikim brojem sudskih predmeta kroz tako dugo razdoblje! Njemačka ima 19 puta više stanovnika pa kada bi preslikali naš prosječan broj predmeta (2,77 mil predmeta na 4,28 mil stanovnika) u Njemačkoj (82,42 mil stanovnika) to bi predstavljalo prosječno 54,5 mil sudskih predmeta svake godine ili ukupno 492 miliona sudskih predmeta kroz 9 godina.

S druge strane podaci o prihodu od sudskih pristojbi za 2010.: Republika Hrvatska 25mil €, Republika Srbija 85mil €, Republika Austrija 780mil €, Savezna Republika Njemačka 3.500mil €, odnosno 5,87€ Hrvatska, 42,65€ Austrija, 94.17€ Njemačka, po glavi stanovnika, govore sami za sebe zašto pojedine države imaju neusporedivo manji broj sudskih predmeta i znatno učinkovitije pravosuđe iako hrvatski suci rješavaju znatno veći broj sudskih predmeta. Osim očekivanog smanjenja kapricioznih sudskih postupaka, pravosuđe mora imati vlastite izvore prihoda. Prekid prakse „diskontnih cijena suđenja“ u pogledu sudske pristojbe nužno dovodi do činjenice da će se prije utuženja dobro razmisliti i znatno više koristiti postupke mirenja kako je to i u ostalim državama EU.

9. Jeste li zadovoljni stupnjem (ne)miješanja politike u pravosuđe?

Određeni pomak u odvojenosti politike od pravosuđa dogodio se uvođenjem Državnog sudbenog i Državno odvjetničkog vijeća koja biraju suce i državne odvjetnike, međutim svakom novom izmjenom zakona izvršna vlast povećava svoj utjecaj na pravosuđe i grubo narušava Ustavom utvrđenu trodiobu vlasti.

Sve dok se pravosuđe financira putem izvršne vlasti ne možemo govoriti o stvarnoj neovisnosti sudske vlasti, kao što ni dijete dok prima džeparac nije neovisno.

10. Korupcija je već duže vrijeme aktualna tema u državi. Smatrate li da je pravosuđe posebno podložno korupciji?

Svi dijelovi našeg društva prožeti su percepcijom korupcije, pa tako ni pravosuđe nije u potpunosti imuno na istu percepciju javnosti. Da bi se ta percepcija otklonila ili učinila vjerojatnim nužno je javna objava svih prvostupanjskih i višestupanjskih odluka sudova bez anonimizacije da svaki građanin i poduzetnik može usporediti primjenu prava u svom predmetu s drugim predmetom s istim ili sličnim činjeničnim stanjem, te je li uistinu postoje „povlašteni“ pojedinci ili poduzetnici kojima sude uvijek isti suci ili na koje se pravo primjenjuje na „drugačiji način“, itd., odnosno dobiti odgovore na sva pitanja koja se postavljaju u

javnosti. Sudski postupci su javni, javno se objavljuju odluke, ne postoji društveno opravdani razlog za anonimizaciju sudskih odluka osim u izuzetnim slučajevima, osobni podaci poput OIB-a i adresa već su dostupni u brojnim javno dostupnim registrima – sudski registar, registar obrtnika, zemljišne knjige), ako nastavimo s praksom anonimizacije sudskih odluka trebamo anonimizirati i sve navedene registre.

11. Pravosuđu se nerijetko zamjera da je presporo. Imate li prijedlog ubrzavanja postupaka u predmetima trgovačkog prava?

Trgovački ovršni postupak na temelju vjerodostojne isprave radi isplate treba biti dovršen u roku od 60 dana,

Postupak se mora voditi pred trgovačkim sudovima (trenutno Fina, Javni bilježnici – protivno Ustavu RH i Zakonu o javnom bilježništvu – samo nesporni pravni poslovi).

Donošenje rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave zahtjeva svega nekoliko minuta rada i ne predstavlja nikakvo opterećenje sudovima (svega nekoliko javnih bilježnika donijelo je desetine tisuća ovršnih rješenja svake godine), sudska pristojba ide u državni proračun i postupak je od početka do završetka u Ustavom određenoj nadležnosti sudova, ne gubi se vrijeme u dostavljanju spisa od javnih bilježnika do nadležnih sudova povodom prigovora ovršenika). Sada predmeti i više od godinu dana nakon prigovora lutaju od javnih bilježnika, preko općinskih do trgovačkih sudova.

U prigovoru protiv rješenja o ovrsi mora se učiniti vjerojatnim da potraživanje nije nastalo, da je djelomično ili u cijelosti prestalo, u suprotnom se prigovor odbacuje i rješenje stječe svojstvo ovršnosti (predviđeno trajanje postupka 60 dana).

Trgovački parnični postupci radi isplate (sporovi male vrijednosti do 100.000,00 kn u roku 60 dana, ostali sporovi radi isplate 6 mjeseci - bazirano na Uredbama Europskog parlamenta i Vijeća od 11. srpnja 2007. o uvođenju europskog postupka za sporove male vrijednosti i od 12. prosinca 2006. o uvođenju postupka za europski platni nalog te prijedlogu njihovih izmjena 2014.) spor male vrijednosti u Nizozemskoj je do 25.000€.

Nužno je drastično pojednostavljenje procesnih odredbi i uvođenje stroge procesne discipline i potpuna promjena regulacije sudskih pristojbi. Trenutno sudac u tijeku jednog parničnog postupka donosi brojna rješenja protiv kojih su dopušteni pravni lijekovi čak i ako su u korist te stranke. Pravni lijekovi podliježu plaćanju sudske pristojbe, protiv rješenja o pristojbi dopušteno je pak izjaviti prigovor pa sud mora donijeti rješenje o prigovoru, nakon čega je propisano pravo žalbe i tako u nedogled, umjesto da se o svim odluka suda tijekom postupka odlučuje povodom žalbe na konačnu odluku suda. Suci i do 30% vremena troše na u većini slučajeva bezuspješnu naplatu sudskih pristojbi te unosu podataka u sustav ICMS.

Suci su tijekom jednog postupka dužni donijeti i do desetak nepotrebnih odluka, a viši sud odlučiti i do šest pravnih lijekova.

Potrebno je onemogućiti da trgovačko sudovanje bude legalni oblik izbjegavanja plaćanja, odnosno „parakreditna institucija“, za nesporno isporučenu robu i usluge.

Trgovački sudovi u sporovima radi isplate trebaju utvrđivati činjenično stanje prvenstveno temeljem poslovne dokumentacije ovjerene pečatom i potpisom odgovornih osoba (smanjenje sive ekonomije među registriranim trgovačkim društvima, znatno smanjenje potrebe za dugotrajnim i često nepotrebnim ispitivanjem svjedoka na okolnosti isporuke roba i usluga), težište je na elektroničkom pozivanju stranaka i razmjeni dokumentacije (trgovačka društva u najkraćem roku moraju dostaviti e-mail adrese sudskom registru), ročišta i drugi dokazi se provode ukoliko Sud smatra da sa znatnom vjerojatnošću ne može utvrditi činjenično stanje ili to zahtijevaju iznimne okolnosti predmeta, žalba protiv prvostupanjskih odluka ne odgađa izvršenje odluke, novac se odmah s računa dužnika prebacuje na poseban račun do pravomoćnosti.

Dugotrajni sudski sporovi omogućavaju trgovačkim društvima da u potpunosti izbjegnu plaćanje poslovnim partnerima ukoliko to žele, jer nakon 5 do 7 godina parničenja, a prije nastupanja pravomoćnosti tuženik može jednostavno prenijeti sve poslove na svoju povezanu tvrtku, a tuženu tvrtku ugasiti. (Najjednostavniji način podizanja kredita bez jamaca i hipoteke je ući u sudski spor s nekim od svojih vjerovnika, zatezna kamata iznosi gotovo koliko i kamatna stopa na pojedine kredite).

Nužno je uvesti odredbu da se podnesci (tužba, žalba, ovršni prijedlog) smatraju kao da nisu ni podneseni ukoliko nije plaćena sudska pristojba (Slovenija), česte su situacije da društva s blokiranim računima ili bez imovine, bez ikakvog rizika vode brojne i dugotrajne sudske sporove, po principu „ako uspijem odlično, a ako izgubim i tako me neće ništa koštati“. (2014. na Trgovačkom sudu u Zagrebu je od određenih 50.000.000 kn pristojbi naplaćeno 9.000.000 kn).

Prvostupanjski trgovački sudovi (120 sudaca) su u razdoblju 2010.-2012. prosječno riješili 185.000 predmeta, a Visoki trgovački sud RH (30 sudaca) 8.000 predmeta godišnje.

Povećanje sudskih pristojbi, sada min 100,00 kn (manje od kino ulaznice i kokica), a maks 5.000 kn, na min 1.000 kn do 125.000 kn ovisno o vrijednosti spora (dosadašnji sustav je poticao brojne zloporabe pravosudnog sustava kroz fiktivne sporove (često je trošak zastupanja u trgovačkim sporovima dostizao milijune kuna, a pristojba je iznosila 10.000 kn, pojedinačno se utužuju računi od po nekoliko desetaka ili stotina kn za koji je potrebno provesti isti postupak kao i za milione kn).

Trošak cijelog sudskog postupka mora biti unaprijed poznat i ne smije zavisti od broja poduzetih radnji u postupku te mora biti ekvivalentan trošku zastupanja (Njemačka). Milioni sudskih ročišta su odgođeni radi predaje podnesaka na ročištima radi kojih su ista odgođena, ali su se priznavali troškovi dolaska na ročište, podnesaka kao i odgovora na te podneske i tako unedogled. Sudovi vrlo često više vremena provode računajući trošak postupka nego obrazlažući meritum presude, veliki broj ukidnih odluka viših sudova odnosi se isključivo na odluku o trošku postupka.

S obzirom na trenutno iznimno nizak postotak naplate potraživanja u trgovačkim sporovima (neformalno oko 10%), sudskih pristojbi (ispod 20%) nedvojbeno se može zaključiti da se trgovačko sudovanje većinom svodi na knjigovodstveno zatvaranje obveza.

Nakon znatnog smanjenja broja prvostupanjskih trgovačkih predmeta provedbom opisanih mjera, znatan broj prvostupanjskih sudaca može biti premješten na Visoki trgovački sud RH i vrlo brzo riješiti preostale neriješene predmete, te bismo već u roku od 2 godine mogli imati brzo i efikasno trgovačko sudovanje koje pruža podršku ozdravljenju našeg gospodarstva.

12. U medijima ste često kritizirali Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi. Smatrate li da je uzrok nekvalitetnih zakona nedostatak sudjelovanja kvalificiranih pravnih stručnjaka u donošenju istih?

Po pitanju predmetnog zakona smatram da su njegovom donošenju svakako sudjelovali poznavajući prava jer su uspjeli donijeti najlukaviji zakon koji omogućuje do sada neviđena oštećenja državnog proračuna, poduzetnika i građana, a da nitko za ništa ne odgovara. U slučaju donošenja drugih propisa očito je da se isti donese bez konzultacije s kvalificiranim pravnim stručnjacima, na što ukazuje činjenica da se propisi mijenjaju ponekad i na dnevnoj bazi.

13. U posljednje vrijeme suci sve više istupaju u javnosti ukazujući na probleme primjene zakona. Bi li to trebala postati praksa kojom bi se utjecalo na donošenje i izmjenu zakona?

Način donošenje zakona predstavlja jedan od najvećih problema našeg društva, propisi se konstantno mijenjaju u razdoblju od nekoliko dana do nekoliko mjeseci.

Nužno je uspostaviti transparentan postupak donošenja svih zakona (procesni zakoni su osnovno sredstvo rada – alat sudova), odnosno, istinsku javnu proceduru pripreme zakona, objavu svih nacrti, prigovora i prijedloga te svih odgovara na iste u trajanju od minimalno godinu dana. Prilikom izrade svakog zakona šireg područja djelovanja nužno je sudjelovanje i koordinacija Ministarstva pravosuđa, gospodarstva i financija (trenutno pojedina ministarstva samostalno izrađuju zakone bez sudjelovanja ekonomista ili pravnika i ne uvažavaju se mišljenja praktičnih stručnjaka koji jedini mogu predvidjeti posljedice primjene propisa, osobito u pogledu procesnih normi).

Svaki zakon mora imati podlogu ekonomskih i fiskalnih učinaka, a ne proizvoljne projekcije koje nisu ničim obrazložene (kako će se pojedine procesne odredbe odraziti na trajanje sudskih ili upravnih postupaka, prihod od pristojbi, prihode od poreza i parafiskalnih name-ta, itd. Primjerice, odredba o mogućnosti odbitka plaćanja PDV-a po nenaplaćenom računu isključivo u slučaju utuženja, proizvela je nekoliko tisuća nepotrebnih i često fiktivnih trgovačkih sporova).

14. Možete li usporediti studiranje u Vaše vrijeme s današnjom „bolonjom“? Mislite li da je ona poboljšala ili pogoršala obrazovanje studenata na Pravnom fakultetu?

Nažalost sada, kao i ranije, studenti stječu diplomu pravnog fakulteta bez dovoljnog znanja da mogu samostalno napisati kvalitetnu žalbu, tužbu ili izraditi nacrt sudske odluke.

15. Smatrate li da studentima prava nedostaje prakse u obrazovanju te da imaju poteškoća u povezivanju teorije s praksom?

Smatram da bi državni pravni fakultet morao imati uključenu obveznu praksu koja bi se odvijala na sudovima, upravnim tijelima i odvjetništvu. Teorija bez prakse je u potpunosti neučinkovita u primjeni prava.

16. I za kraj, imate li kakvu poruku za čitatelje Pravnika?

Baviti se pravom je velika čast, ali i obveza. Ukoliko poštuju temeljni smisao prava, zaštita osjećaja pravde i morala te steknete dovoljno znanja, možete učiniti puno za društvo u cjelini i svakog pojedinca s kojim se susretnete u profesionalnom životu.